

# گزارش بخش بهداشت حرفه ای در حوزه مقررات ملی ساختمان مبحث ۱۲



دکتر رضا عزتیان  
رئیس اداره خدمات بهداشت حرفه ای و مشاغل خاص  
قم سه شنبه ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۴

## اقدامات



- ابلاغ به استان ها برای انجام ارزیابی شرایط بهداشت حرفه ای کارگران ساختمانی به شماره ۱۲۸۶۵/۳۰۶ مورخ ۲/۵/۱۳۹۰
- تنظیم پرسشنامه بررسی شرایط بهداشت حرفه ای کارگران ساختمانی
- ارسال پری پوزال طرح مشترک به مرکز تحقیقات مسکن وزارت راه و شهرسازی به شماره ۶۴۵۳/۳۰۶ مورخ ۱۵/۷/۱۳۹۱
- پیگیری نشست های کمیته ملی استقرار خدمات بهداشت حرفه ای و ایمنی در کارگاه های ساختمانی
- پیگیری اقدامات و فعالیت های مربوطه در منطقه پایلوت

## ادامه اقدامات:



- تنظیم سند سلامت بهداشت حرفه ای در بخش ساخت و ساز
- انتشار پیک سلامت کارگر ساختمانی
- تخصیص اعتبار برای برگزاری کارگاه های بهداشت حرفه ای کارگران ساختمانی
- تدوین برنامه های عملیاتی و پیگیری اجرای آن
- تنظیم بسته های خدمتی در بخش تحول در سلامت

## پشتوانه ها:



- آئین نامه بهداشت حرفه ای در کارگاه های کوچک
- آئین نامه تاسیسات و تسهیلات بهداشت حرفه ای
- گاید لاین و دستورالعمل بهداشت حرفه ای در کارگاه های ساختمانی
- آئین نامه شرکت های ارائه خدمات بهداشت حرفه ای
- سامانه جامع بازرسی مرکز سلامت محیط و کار
- بازرسی هدفمند بهداشت حرفه ای
- آئین نامه اجرایی قانون معادن

# برنامه عملیاتی بهداشت حرفه ای کارگران ساختمانی



وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی  
معاونت بهداشت  
مرکز سلامت محیط و کار  
اداره خدمات بهداشت حرفه ای و مشاغل خاص

برنامه عملیاتی ارائه خدمات بهداشت حرفه ای به کارگران ساختمانی تا پایان سال ۹۳

## فهرست

- [بیان مساله: ۲](#)
- [تعاریف ۴](#)
- [هدف کلی: ۵](#)
- [اهداف جزئی: ۵](#)
- [استراتژی ها: ۵](#)
- [فعالیت ها: ۵](#)
- [شاخص ها: ۶](#)

## بیان مسئله



- ...در ایران طبق آمار ۹-۱۲ درصد از کارگران کشور ایران در صنعت ساختمان سازی فعالیت می نمایند با این حال وضعیت خدمات بهداشت حرفه‌ای در کارگاه های کشور به هیچ وجه رضایت بخش نیست.
- یافته-های حاصله نشان می دهد که به ۹۹ درصد از کارگاه های تحت مطالعه به دلیل موقتی بودن هیچ گونه خدمات بهداشت حرفه ای ارائه نمی-گردد و ۱ درصد از آنها نیز که به صورت دائمی بوده اند (شامل کارگاه‌های آماده سازی مصالح، آجرپزی، ساخت بلوک و تیرچه) نیز از این قاعده مستثی نبوده اند به طوریکه اکثریت آنها نیز از این خدمات محروم بوده اند. از این گذشته از بین کارگاه های ساختمانی که در آنها خدمات بهداشت حرفه ای ارائه می گردد ۱۱ درصد مطلوب و ۲۸ درصد خوب و ۳۵ درصد متوسط و ۲۶ درصد خدمات ارائه شده ضعیف بود. در نتیجه چنین می توان استنتاج کرد که به منظور افزایش سطح سلامت کارگران ساختمانی و ارائه خدمات بهداشت حرفه ای می بایست کلیه کارگاه های ساختمانی شناسایی شده و تعداد مراکز ارائه دهنده خدمات بهداشت حرفه ای افزایش یابد. همچنین کارفرمایان در خصوص ارائه این خدمات به کارگران ساختمانی آموزش های لازم را دیده و دوره های بازآموزی که از طریق سازمان های ذیربط ارائه گردد شرکت کنند....

# بندهایی از برنامه عملیاتی بهداشت حرفه ای کارگران ساختمانی



- تعاریف
- ارتقای سلامت:
- توانمند نمودن افراد و گروه‌ها در شناسایی و کنترل عوامل تأثیر گذار بر سلامت برای اتخاذ يك شیوه زندگی سالم
- کارگر :
- شخصی است در کارگاه ساختمانی که به هر عنوان در مقابل دریافت حق السعی (اعم از مزد، حقوق، سهم و سایر مزایا) به درخواست کارفرما کار می کند.
- کارفرما :
- شخصی است حقیقی یا حقوقی که يك یا چند کارگر را در کارگاه ساختمانی به حساب خود و با پرداخت مزد به کار می گمارد، اعم از اینکه او پیمانکار، مجری یا صاحب کار باشد.
- ۴- کارگاه ساختمانی :
- کارگاه ساختمانی محلی است که یک یا تعدادی از عملیات ساختمانی در آن انجام شود. در صورت استفاده از معابر مجاور کارگاه جهت انبار کردن مصالح یا استقرار تجهیزات این محل ها نیز جزء کارگاه ساختمانی محسوب میشوند.
- ۵- پیمانکار :
- اشخاص حقوقی و یا حقیقی که از طرف کارفرما برای انجام کار و یا فعالیت مشخصی در محیط کارگاه به کار گمارده می شوند.

## ادامه تعاریف



- ۶- بیماری شغلی:
- بیماری که در اثر اشتغال در محیط کاری در کارگر به وجود آمده یا تشدید شده و عامل اصلی و یا مرتبط با آن در محیط کار موجود می باشد.
- ۷- بهداشت حرفه ای:
- علم و هنر پیش بینی، شناسایی، ارزیابی و کنترل عوامل زیان آور محیط کار و به تبع آن ارزشیابی اقدامات کنترلی و پیشگیرانه اعمال شده مربوطه به منظور حصول اطمینان از اثربخش بودن آنها را می گویند .
- ۸- محل کار
- محل کار محلی است در محدوده کارگاه ساختمانی که در اختیار کارفرما باشد و کارگران به درخواست و به حساب کارفرمای خود در آنجا مشغول کار باشند و برای انجام کار به آنجا وارد شوند.



## هدف کلی:

استقرار و اجرای نظام مند موازین بهداشت حرفه-ای در کارگاههای ساختمانی به منظور حفظ و ارتقاء سطح سلامت شاغلین در این کارگاههای ساختمانی

### • اهداف جزئی:

- شناسایی و طبقه بندی شاغلین کارگاههای ساختمانی
- هدایت و توانمند سازی و ارتقاء دانشگاههای علوم پزشکی در زمینه ارائه خدمات بهداشت حرفه ای در کارگاههای ساختمانی

## ادامه اهداف جزئی:



- ایجاد کمیته های حفاظت فنی و بهداشت کار در کلیه کارگاههای ساختمانی مشمول
- شناسایی دقیق نیازها و مشکلات بهداشتی کارگران در کارگاههای ساختمانی
- ارتقاء سطح آگاهی کارفرمایان کارگاههای ساختمانی در خصوص خدمات بهداشت حرفه ای
- ارتقاء سطح آگاهی کارگران کارگاههای ساختمانی در خصوص خدمات بهداشت حرفه ای
- تعیین شاخص های کاربردی در هر یک از کارگاههای ساختمانی
- ارتقاء شاخص های بهداشت حرفه ای در کارگاههای ساختمانی
- پوشش معاینات سلامت شغلی برای تمامی کارگران شاغل در کارگاههای ساختمانی

# استراتژی ها:



- همکاری برون بخشی و جلب مشارکت سازمان ها و نهاد های مرتبط (مثل شهر داری، سازمان مسکن و شهرسازی و ... جهت تسریع ارائه این خدمات به کارگران ساختمانی) و ارتقای مشارکت شرکت های تعاونی ساختمانی و سازمان نظام مهندسی استان ها و بخش تحقیقات مسکن دفتر امور مقررات ملی ساختمان اضافه شود مرکز تحقیقات و تعلیمات حفاظت فنی و بهداشت کار سازمان آموزش فنی حرفه ای کشور
- تهیه و تدوین و مرور قوانین، مقررات و دستورالعملها برای مشاغل مختلف صنعت ساختمان سازی
- آموزش و بازآموزی دوره ای عوامل اجرایی برنامه (کارشناسان در سطوح محیطی و بخش خصوصی)
- آموزش و حساس سازی کارفرمایان و کارگران به سلامت محیط کار و ارتقاء سطح آگاهی آنان نسبت به اثرات عوامل زیان آور و بیماریهای ناشی از آن در محیط کارگاه های ساختمانی

## فعالیت ها:



- تعیین اولویت های برنامه
- تداوم برگزاری نشست های کمیته ملی استقرار و تدوین خدمات بهداشت حرفه ای در کارگاههای ساختمانی
- پیگیری مصوبات نشست های کمیته ملی تدوین و استقرار خدمات بهداشت حرفه ای در کارگاههای ساختمانی
- پیش بینی نیازمندیهای آموزشی بهداشت حرفه ای نیروی کار در سطح کشور و تدوین برنامه ها، مطالب و رسانه های آموزشی
- برگزاری کارگاههای کشوری در خصوص برنامه بهداشت حرفه ای کارگران ساختمانی با موضوعات مختلف ارگونومی، عوامل زیان آور شیمیایی، فیزیکی و ...
- اجرای برنامه ارزیابی وضعیت موجود در استان های پایلوت

## ادامه فعالیت ها:



- برگزاری نشست علمی و اجرایی در خصوص اجرای دستورالعملهای مربوط به کارگاه-های ساختمانی
- بازنگری در خصوص فرم های ثبت و گزارش دهی فعالیت های بهداشت حرفه ای کارگاه های ساختمانی
- بازدید، نظارت و پایش از روند اجرای برنامه در سطوح محیطی
- ابلاغ فرمها و دستورالعملهای یکسان سازی شده ثبت و گزارش دهی (شاخص های تعیین شده)
- تکمیل استانداردهای آموزشی سازمان فنی و حرفه ای در بخش بهداشت حرفه ای
- انجام پژوهش در رابطه با وضعیت بهداشت حرفه ای موجود کارگران ساختمانی

## شاخص ها:



- درصد کارگاههای شناسایی شده
- درصد کارشناسان بهداشت حرفه ای آموزش دیده
- درصد کارفرمایان آموزش دیده
- درصد کارگران آموزش دیده
- میزان پوشش کارگاههای ساختمانی از نظر انجام معاینات دوره ای

# سند ملی بهداشت حرفه ای در بخش ساخت و ساز



- چشم انداز
- تأمین، حفظ و ارتقاء عالی ترین سطح سلامت شاغلان کارگاه های ساختمانی به منظور حفظ و صیانت از نیروی کار و سرمایه ملی
- اهداف
- ۱-۳ : حفاظت از کارگران در برابر عوامل زیان آور محیط کار ، بیماری ها و حوادث شغلی
- ۲-۳ : ایجاد و توسعه تشکیلات بهداشت حرفه ای در بخش ساختمان
- ۳-۳ : تدوین و بازنگری استانداردها و دستورالعمل های بهداشت حرفه ای در بخش ساختمان
- ۴-۳ : ارتقاء شاخص های بهداشت حرفه ای در بخش ساختمان
- ۳

## ادامه اهداف سند ملی بهداشت حرفه ای در ساخت و ساز



- ۳-۵ : تدوین و اجرای برنامه استقرار خدمات بهداشت حرفه ای در بخش ساختمان در سراسر کشور
- ۳-۶ : افزایش سطح آگاهی کلیه دست اندرکاران و بهره برداران
- ۳-۷ : حصول اطمینان از بقاء شرایط بهداشت حرفه ای در دوران بهره برداری ( طول عمر ساختمان )



## راهنماها :



- ۴-۱ : ایجاد تفکر سیستمی در استقرار بهداشت حرفه ای ، ایمنی و حفظ محیط زیست در بخش ساختمان
- ۴-۲ : یکپارچه سازی مدیریت بهداشت حرفه ای ، ایمنی و حفظ محیط زیست در بخش ساختمان از طریق تشکیل کمیته ملی تدوین و استقرار خدمات بهداشت حرفه ای در بخش ساختمان
- ۴-۳ : مشارکت کلیه نهاد ها، سازمان ها، ارگان های دولتی، خصوصی ، عمومی و تشکیلات مردم نهاد مرتبط با بخش ساختمان
- ۴-۴ : آموزش های مربوط در تمام سطوح حرفه ای و عمومی
- ۴-۵ : برنامه ریزی تحقیق و پژوهش در زمینه های بهداشت حرفه ای ، ایمنی و حفظ محیط زیست در بخش ساختمان
- ۴-۶ : پایش و ارزشیابی مستمر برنامه های بهداشت حرفه ای ، ایمنی و حفظ محیط زیست در بخش ساختمان

# فعالیت ها در بخش بهداشت حرفه ای بر حسب سند ملی بهداشت حرفه ای ساخت و ساز



- تشکیل کمیته ملی تدوین و استقرار خدمات بهداشت حرفه ای ، ایمنی و محیط زیست در بخش ساختمان به منظور برنامه ریزی و اجرای فعالیت های ذیل:
- برنامه ریزی و اجرای پروژه های تحقیقاتی در موضوع سند حاضر
- انجام مطالعات آسیب شناسی وضعیت موجود بهداشت حرفه ای، ایمنی و محیط زیست در بخش ساختمان
- نیازسنجی خدمات بهداشت حرفه ای در بخش ساختمان

## ادامه ..



- شناسایی عوامل زیان آور کارگاه های ساختمانی
- گردآوری آمار و اطلاعات و رتبه بندی کارگاه های ساختمانی از نظر سطح ریسک
- ایجاد و توسعه تشکیلات بهداشت حرفه ای در کارگاه های ساختمانی
- تدوین شاخص ها و شیوه نامه های بهداشت حرفه ای تخصصی کارگاه های ساختمانی
- تکمیل فصل مربوط به ضوابط بهداشت حرفه ای در مبحث دوازدهم مقررات ملی ساختمان ( ایمنی و حفاظت کار در حین اجرای کار)
- تدوین و ارائه راه کارهای کنترل و حذف عوامل زیان آور محیط کار

## ادامه...



- نظارت بر حسن اجرای روش های تأمین بهداشت حرفه ای، ایمنی و محیط زیست در بخش ساختمان
- برنامه ریزی به منظور ایجاد و توسعه امکانات و تسهیلات بهداشتی در بخش ساختمان
- برنامه ریزی به منظور انجام معاینات پزشکی مستمر و تشکیل پرونده الکترونیک سلامت برای کلیه دست اندرکاران بخش ساختمان
- مشارکت در اجرای برنامه های اعطاء صلاحیت حرفه ای به دست اندرکاران بخش ساختمان از طریق قرار دادن امر بهداشت حرفه ای، ایمنی و محیط زیست
- برقراری تمهیدات لازم به منظور بهبود وضعیت بهداشت حرفه ای ، ایمنی و محیط زیست در بخش ساختمان

## ادامه:



- برگزاری دوره های آموزشی استاندارد شده مستمر برای کلیه دست اندر کاران بخش ساختمان
- تهیه و تدوین رسانه های آموزشی و کمک آموزشی از قبیل کتاب، جزوه، بروشور، پوستر، فیلم، انیمیشن و...
- تدوین و اجرای برنامه های آموزشی توسط رسانه ملی
- برگزاری سمینارها، کنفرانس ها و کنگره ها و کارگاه های آموزشی بین المللی، کشوری و استانی
- برنامه ریزی و اجرای روش های تشویقی و حمایتی از اجرای برنامه های بهداشت حرفه ای ، ایمنی و محیط زیست در بخش ساختمان
- تدوین روش های اجرایی به منظور برخورد قانونی با متخلفان از طریق مراجع ذیصلاح



- بررسی چگونگی نحوه ورود به فاز اجرایی (تشکیل پرونده کارگاه، ارائه آموزش به مجری، کارشناس بهداشت حرفه ای و ایمنی و کارگران در زمینه ایمنی و بهداشت حرفه ای، ارزیابی وضعیت موجود، و ارزیابی ثمر بخشی اقدامات)
- تعیین محل استقرار کارگران ساختمانی و برنامه های ایمنی و بهداشتی در محل استقرار
- نیاز سنجی اقدامات و فعالیت های مورد نیاز و تعیین وظایف زیرگروهها و چگونگی دریافت گزارش از مسئولین زیرگروهها
- تعیین و نهایی-سازی لیست پروژه-های منتخب در منطقه پایلوَت و تکمیل اطلاعات اولیه مورد نیاز
- چگونگی انجام ارزیابی اولیه و بررسی وضعیت موجود پروژه-های منتخب در منطقه پایلوَت
- تصمیم-گیری در خصوص اقدامات و فعالیت های مورد نیاز جهت برگزاری دوره-های آموزشی و صدور کارت مهارت فنی، ایمنی و بهداشت و در نهایت بیمه کارگران ساختمانی فعال در منطقه پایلوَت
- ارائه مشخصات پروژه ها به بازرسین کار و بهداشت حرفه ای به منظور تشکیل پرونده و انجام عملیات نظارت و چگونگی ارتقای همکاری و هماهنگی میان بازرسین وزارت بهداشت و وزارت کار در منطقه پایلوَت